

वृषभध्वजएव स्वकृतशापनिवर्तनसमर्थस्तत्प्रीतिश्चाश्वमेधेन सर्वदेवताप्रीतिकरेणैवेत्याह ॥ नान्यमिति नान्यंभैषज्यं पश्यामि ॥ नान्यमित्येतद्विवृणोति अंतरावृषभ
ध्वजं ॥ नाश्वमेधात्परोयज्ञः राज्ञां ब्रह्महत्यांतसर्वपापनिवर्तकत्वादिति भावः ॥ नन्वश्वमेधेन कथं वृषभध्वजसंतोषोऽत आह ॥ प्रियएवमहात्मनः ॥ यद्यपि प्रजापतिदेवत्वत्वात्
जापतिप्रीतिकरः स तथापि हिरण्यगर्भाविस्थाविशेषस्यैवरुद्रत्वान्न दोषः ॥ १२ ॥ १३ ॥ १४ ॥ तं यज्ञं समुपाहरत् ॥ इलयज्ञापेक्षितसंभारमुपाहृतवानित्यर्थः ॥ १५ ॥

नान्यं पश्यामि भैषज्यमंतरावृषभध्वजं ॥ नाश्वमेधात्परोयज्ञः प्रियश्चैव महात्मनः ॥ १२ ॥ तस्माद्यजामहे सर्वपार्थिवार्थे दुरासदं ॥ क
र्दमेनैव मुक्तास्तु सर्वएव द्विजर्षभाः ॥ १३ ॥ रोचयंति स्म तं यज्ञं रुद्रस्याराधनं प्रति ॥ संवर्तस्य तुराजर्षिः शिष्यः परपुरंजयः ॥ १४ ॥
मरुत्तइति विख्यातस्तं यज्ञं समुपाहरत् ॥ ततो यज्ञो महानासीद्दुधाश्रमसमीपतः ॥ १५ ॥ रुद्रश्च परमंतोषमाजगाम महायशाः ॥ अ
थ यज्ञे समाप्ते तु प्रीतः परमयामुदा ॥ १६ ॥ उमापतिर्द्विजान्सर्वानुवाच इलसन्निधौ ॥ प्रीतोस्मि हयमेधेन भक्त्या च द्विजसत्तमाः ॥ १७ ॥
अस्य वाह्निपते श्वैव किं करोमि प्रियं शुभं ॥ तथा वदति देवेशे द्विजास्ते सुसमाहिताः ॥ १८ ॥ प्रसादयंति देवेशं यथा स्यात्पुरुषस्त्विहा ॥
ततः प्रीतो महादेवः पुरुषत्वं ददौ पुनः ॥ १९ ॥ इलायै सुमहातेजा दत्त्वा चांतरधीयत ॥ निवृत्ते हयमेधे च गते चादर्शनं हरे ॥ २० ॥ यथाग
तं द्विजाः सर्वे ते गच्छन्दीर्घदर्शिनः ॥ राजा तु वाह्निमुत्सृज्य मध्यदेशे त्यनुत्तमं ॥ २१ ॥ निवेशयामास पुरं प्रतिष्ठानं यशस्करं ॥ शशवि
दुश्चराजर्षिर्वाह्निं परपुरंजयः ॥ २२ ॥ प्रतिष्ठाने इलो राजा प्रजापति सुतो बली ॥ सकाले प्राप्तवान्लोकमिलो ब्राह्ममनुत्तमं ॥ २३ ॥ ऐलः
पुरूरवार राजा प्रतिष्ठानमवाप्तवान् ॥ ईदृशो ह्यश्वमेधस्य प्रभावः पुरुषर्षभ ॥ २४ ॥ स्त्रीपूर्वः पौरुषं लेभे यच्चान्यदपि दुर्लभं ॥ २५ ॥ इत्या
र्षे श्रीम० वा० उ० नवतितमः सर्गः ॥ ९० ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ १६ ॥ १७ ॥ १८ ॥ देवेशं प्रसादयंति स्म पुरुषत्वं विनान्यं वरं वृणीष्वेति पूर्व

वद्यथा नवदेत्तथा विशिष्यप्रसन्नमकुर्वन्नित्यर्थः ॥ तदेवोक्तं यथा स्यादिति ॥ १९ ॥ २० ॥ वाह्निमुत्सृज्य ज्येष्ठपुत्रशशविद्वधिष्ठितमिति शेषः ॥ २१ ॥ वाह्निं अभ्युवासेति शेषः
॥ २२ ॥ बली उवासेति शेषः ॥ २३ ॥ २४ ॥ पौरुषं पुरुषत्वं ॥ २५ ॥ इति श्री० उ० नवतितमः सर्गः ॥ ९० ॥ ॥ ७३ ॥ ॥ ७३ ॥